

Peter Östman kd ym.

Keskustelualoite Suomen maatalouden ja elintarvikehuollon tilanteesta sekä Suomen ja EU:n maatalouspolitiikan tulevaisuudennäköymistä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen maatalouden kustannuskriisi on paljon vakavampi kuin asiantuntijat vielä muutama kuukausi sitten arvioivat. Maatalouden kannattavuuskehitys on jo pitkään ollut heikkoa. Akuutti sähkön, polttonesteiden ja lannoitteiden sekä muiden tuotantopanosten hinnannousu on nostanut kustannuksia, mutta tuottajahinnoissa se ei näy. Monilla tiloilla kustannuskriisi on akuutti. Lisäksi eläinlääkäreistä on alueellisesti pulaa, koronapandemia vaikeutti kausityöläisten tuloa Suomeen, yhä monimutkaisempi maatalousteknologia vaatii lisääntyvää osaamista, johon ei viljelijöillä aina ole aikaa panostaa, eikä byrokratia käytännössä helpottanut uuden CAP-kauden myötä.

Viljelijöitä kohtaan kohdistuu suuria ristiriitaisia odotuksia sekä myös arvostelua. Julkisessa keskustelussa on nostettu esiin, että maatalous on ainoa yhteiskunnan sektori, jolla ei ole saatu viime vuosina aikaan päästövähennyksiä EU:n viherryttämistuista huolimatta. Viljelijät ovat kuitenkin ensimmäisinä kohtaamassa ilmastonmuutoksen vaikutukset omassa elinkeinossaan. On myös huomioitava, että maatalous ei ole yksi sektori muiden joukossa, vaan kaiken muun inhimillisen toiminnan ja elämän mahdollistaja. Ruokasektoriin kohdistuvat tavoitteet saada edullista ruokaa, suojella vesistöjä ja biodiversiteettiä sekä minimoida ilmastopäästöt ovat usein keskenään ristiriidassa. Viljelijät toimivat tässä ulkopuolelta tulevien tavoitteiden ristipaineessa.

Maatalouden kustannuskriisin samoin kuin ilmasto- ja ympäristötoimien taustalla on sekä EU:n että kotimaisen maatalouspolitiikan ohjausvaikutus. EU:n laajuinen kilpailu maataloustuotteiden markkinoilla on johtanut tuotannon tehostamiseen ja tilakokojen kasvuun sekä painanut tuottajahintoja alas. Kilpailu on hyvä asia, mutta kun on kyse elintärkeistä tuotteista, joita tarvitsevat sekä me että tulevat sukupolvet, hinta ei voi olla ainoa sektorin toimintaa ohjaava tekijä. Ruoan hinta toki tulee vielä nousemaan, ja se osuu ennen kaikkea köyhimpiin ihmisiin. Ruoantuotannosta ja maatalouspolitiikasta ei voi keskustella sitomatta kysymyksiä myös sosiaalipolitiikkaan.

Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) on ohjannut maatalouden laajoja kehityssuuntia Suomen liittyttyä unionin jäseneksi. Yhteisen maatalouspolitiikan kauaskantoiset vaikutukset Suomen maatalouteen ovat jääneet varsin vähälle huomiolle, ja niitä olisi syytä avata enemmän.

Lisäksi, vaikka nykyinen CAP-kausi on vasta alkanut, on Suomen kyettävä muodostamaan vahva ja ennakkovaikuttava linja seuraavaa kautta koskeviin neuvotteluihin. Seuraavan hallituksen

Keskustelualoite KA 3/2022 vp

vastuulla on laatia Suomen ennakkoaiheuttamislinjaukset EU:n maatalouspolitiikkaan. Suomen on pyrittävä proaktiivisempaan vaikuttamiseen myös Euroopan unionin sisällä. Siksi myös EU:n yhteisestä maatalouspolitiikasta on aika keskustella jo nyt. Kansallisen ja alueellisen omavaraisuuden vahvistaminen, maatalouden innovaatiotoiminnan tukeminen sekä ympäristön-, maaperän-, ilmaston- ja eläinsuojelun kehittäminen ja antibioottien käytön vähentäminen koko EU:n alueella on kaikkien maiden ja kansalaisten yhteinen etu.

Kotimaisen sekä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ristiriitaisista vaikutuksista ympäristöön ja ruokaturvaan olisi keskusteltava avoimesti. Vastaavasti maatalouspolitiikan suunnasta ja ruokaturvasta tulisi keskustella enemmän paitsi Suomessa myös EU-tasolla.

Nykyisessä geopolittisesti erittäin epävarmassa tilanteessa maatalouden kriisiytyminen olisi erittäin vakava virhe. Vaikka Suomen omavaraisuus on eurooppalaisittain korkeahko, on maataloutemme hyvin riippuvainen Suomen ulkopuolisista tuotantopanoksista, kuten polttoaineista, lannoitteista ja teknologiasta. Näiden ulkopuolisten panosten saatavuus on kiinni meriliikenteen sujuvuudesta, joka voi olla kriisitilanteessa nopeasti uhattuna. Lisäksi viljan varmuusvarastoja on viimeisten kymmenen vuoden aikana ajettu alas. Nyt voi olla viimeinen aika varautua.

Maatilat eivät pysty investoimaan tuotantosuuntien muutoksen ja ilmastonmuutoksen torjunnan edellyttämään uuteen teknologiaan ja osaamiseen ilman riittävän vakaita tulevaisuudennäkymiä, varsinkaan jos päällä on akuutti taistelu tilan selviämisestä. Viivan alle tarvitaan jotain jo tänään, jotta on rohkeutta investoida uuteen.

Koronapandemian alkaessa julkinen valta ryhtyi nopeisiin ja voimakkaisiin toimenpiteisiin, ja tällä oli kansalaisten laaja tuki. Akuutin ruokakriisin negatiiviset vaikutukset yhteiskuntaan ovat potentiaalisesti vielä vakavampia kuin koronapandemian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun Suomen maatalouden ja elintarvikehuollon tilanteesta sekä Suomen ja EU:n maatalouspolitiikan tulevaisuudennäkymistä.

Keskustelualoite KA 3/2022 vp

Helsingissä 23.2.2022

Peter Östman kd
Veikko Vallin ps
Leena Meri ps
Jouni Kotiaho ps
Jari Myllykoski vas
Sari Tanus kd
Päivi Räsänen kd
Antero Laukkanen kd
Sari Essayah kd
Veijo Niemi ps
Kim Berg sd
Pauli Kiuru kok
Markku Eestilä kok
Kalle Jokinen kok
Paula Risikko kok
Anne Kalmari kesk
Jenna Simula ps
Jukka Mäkynen ps
Juha Mäenpää ps
Ari Koponen ps
Ritva Elomaa ps
Kaisa Juuso ps
Mauri Peltokangas ps
Ville Tavio ps
Vilhelm Junnila ps
Jani Mäkelä ps
Jari Ronkainen ps
Rami Lehto ps
Olli Immonen ps
Mari Rantanen ps
Jussi Wihonen ps
Lulu Ranne ps
Sanna Antikainen ps
Toimi Kankaanniemi ps
Sakari Puisto ps
Sheikki Laakso ps
Jari Koskela ps
Sebastian Tynkkynen ps
Petri Huru ps
Mikko Lundén ps
Sami Savio ps
Mika Niikko ps
Ville Vähämäki ps